

Jak může obec zlepšit vzdělávání a podporu rodin s malými dětmi

Doporučení Platformy pro včasnou péči pro obce a zastupitele

**Mateřská škola má významný vliv na to,
jak se dětem daří ve škole.**

Děti, které jsou na základní školu dobře připravené už v mateřské škole, mají lepší výsledky a méně často potřebují speciální podporu. Největší přínos má předškolní vzdělávání pro děti z méně podnětného prostředí. Právě ty ale do mateřských škol často nastupují později.

Obec jako zřizovatel mateřských škol může ovlivnit, jak budou předškolní vzdělávání a podpora rodin s malými dětmi v obci fungovat.

Přinášíme **konkrétní kroky**, které může obec udělat už teď.

**Doporučení vznikla jako součást iniciativy
Domácí úkoly.**

Školka: nejlepší start pro každé dítě

Konzultující organizace: Elementy – asociace elementárního vzdělávání v přírodě

Mateřská škola rozhodujícím způsobem připravuje děti na úspěch ve škole.

Ty, které nastoupí do školky včas, získávají v 15 letech v testech o 50 bodů více než žáci, kteří předškolní vzdělávání nenavštěvují (MŠMT 2025).

Pokles porodnosti vytváří tlak na rušení mateřských škol.

Počet narozených dětí je nejnižší za posledních 200 let (ČSÚ 2026). Česko už před časem zažilo pokles porodnosti, během kterého došlo k uzavření řady MŠ – jenže porodnost následně vzrostla a řada obcí musela složitě a draze budovat nové MŠ.

Do mateřských škol často nedocházejí děti, kterým by předškolní vzdělávání nejvíce prospělo.

Ty, které pocházejí z méně podnětného prostředí nastupují do MŠ později, někdy jen na povinný předškolní rok. Ten ale nestačí k vyrovnání jejich znevýhodnění, takže na ZŠ nastupují méně zralé a hůře připravené. Tyto rozdíly se pak vyrovnávají, obtížněji a s většími náklady (ČŠI 2024).

Slučování MŠ a ZŠ může ohrozit kvalitu předškolního vzdělávání.

U sloučených ZŠ a MŠ vedení častěji nedokáže posoudit kvalitu předškolního vzdělávání než u mateřských škol sloučených mezi sebou (ČŠI 2025).

Kvalitní mateřské školy zajistí všem dětem nejlepší start

- **Nezavírejte MŠ předčasně.** Využijte volnou kapacitu ke zlepšení podpory pro rodiny s malými dětmi.
- **Zvyšujte kvalitu předškolního vzdělávání díky nižším počtům dětí.** Zachovejte větší počet tříd s menším počtem dětí, posilujte individuální přístup a spolupráci s rodiči.
- **Využijte volnou kapacitu** k přijímání dvouletých dětí nebo ke zřízení speciálních tříd, například logopedických.
- **Nabídněte volné prostory MŠ pro další služby** určené rodičům nejmenších dětí – dětské skupiny nebo rodinná centra s hernou pro miminka a batolata. Pomůžete tím rodičům sladit péči s prací a současně zajistíte podnětné prostředí pro zdravý vývoj dětí od narození až po nástup na ZŠ.
- **Podpořte kvalitu mateřských škol.** Rodiče kvalitní mateřské školy vyhledávají, takže je menší riziko, že zůstanou prázdné.
- **Podpořte ředitele i učitele mateřských škol při zavádění nového RVP;** podpořte také vzájemné učení a spolupráci mezi MŠ v této oblasti. Děti budou díky tomu lépe připravené na školu i na život.
- **Zajistěte pro MŠ dostatek osob v podpůrných profesích,** například **sociálních a speciálních pedagogů,** asistentů pedagoga nebo logopedů, aby mohly školy dětem poskytovat skutečně individualizované vzdělávání.
- **Díky menším skupinám dětí podpořte aktivní vzdělávání** nejen ve třídách, ale také v přírodě.
- **Motivujte rodiče, aby děti zapisovali do MŠ už ve třech letech.**
- **Největší potenciál pro rozvoj mají školy, jejichž ředitelé mají plnou podporu svého zřizovatele.** Ředitelé bez takové podpory jsou zároveň ohroženi syndromem vyhoření. Zajistěte terénního pracovníka, který rodiny v nepříznivé situaci osloví ještě před zápisem a pomůže jim překonat bariéry. Někde jde o zaměstnance obce; jinde zřizovatel koordinuje spolupráci MŠ s poskytovateli sociálních služeb a může také podpořit mateřskou školu v zajištění projektového financování sociálního pedagoga nebo školního asistenta.
- **Usnadněte mateřským školám zapojení do programů bezplatného stravování,** protože finanční náklady mohou být pro nízkopříjmové rodiny rozhodující překážkou.
- **Upřednostňujte slučování mateřských škol mezi sebou před spojováním s nejbližší ZŠ.**
- **Propojte samostatné MŠ a ZŠ při přechodu dětí do základního vzdělání,** zejména setkáváním ředitelů a vzájemnými návštěvami před zápisem a nástupem do školy. Pokud přistoupíte ke sloučení MŠ se ZŠ, vybírejte ředitele, pro které bude předškolní vzdělávání stejnou prioritou jako základní.

Máte otázky nebo chcete nastavení probrat podrobněji? Ozvěte se nám:

Martin Lupa | 733 691 982 | martin.lupa@vcasnapece.cz

Petr Pabian | 608 378 656 | petr.pabian@vcasnapece.cz